

יהודה נאמן: ארץ המיתולוגיה שלי

בְּלֶטָה איננו מכאיב לי עוד, אינו מכאיב לאיש מלבדי. מעתה והלאה הוא נסתר מעיני. שוב לא יתבוננו בידיו הזריזות בקטיף עלי הג'אט, לא תישמענה עוד אנחות כבדות נושבות מלבו שעה שהוא חולם על המדבר. פניו הגלויים תמיד הפכו סוד כמוס מהיום.

עכשיו אני שב ממסעי אל ארץ־המיתולוגיה שלי, אך אינני יכול להיפרד מידידי. נהמת הטורבופרופ המרעידה את רצפת המתכת וטורדת אותי משנתי איננה מעלה אלא מילמול רחוק: בלטה, בלטה. לפעמים, כאשר גונח אחד המנועים, אני מתנער לרגע ומקשיב בעיניים עצומות. יש ואני קולט משפט קטוע: "כאשר מתגברת הצחי־חות והכל נעשה יבש, אז, רק אז, נפקחות העיניים והשמיעה מתחדדת. בלילות היובש רב כל־כך עד שלפעמים יכול אתה לחוש אדם מתקרב על־פי ריחוי". קסם מיוחד מצוי בדבריו התמוהים ולבי התמים נוטה אחריהם. ככלות הכול, ארצו היא ארץ המיתולוגיה שלי.

רוח תולשת את גוף המתכת ממסלולו ונושאתו עשרות מטרים למעלה. הרוח חמה ויבשה, אך בפנים האוויר ממוזג היטב ויש לימונד קר. אני חש כעין סכינים בבטן. לא בחילה, התנופות האלו רק קורעות את תוכי. אני זוכר שבמסע האחרון אמר לי בלטה: "סכין עקום מטייל בקרבך, בין אברידך הפנימיים. הוא שט בכל מקום בלי להזיק. הוא חד מאד. מרכז־הכובד נמצא בלב־הבטן. שם ינוח ואתה תחוש אז את טעם ההתמצות. יתאיידו ממך כל החלקים הנדיפים, יוותרו רק רעל, בחילה ושיור עצמות. אז אתה יודע כי הפכת חומר מנוצל, כי לא ויתר עליך המדבר".

דיילת־הירכתיים מגישה לי משקה צונן, עיני נחות על ירכיה, על ברכיה, עיני נחות בחיקה הרך. כמה הייתי משתוקק שהמטוס יצנת, שאמשש את עורה הקריר, שאגע במשהו חי. אולם היא, עדיין אין היא קוראת את לבי. כל עת שאנו טסים על־פני עמק־הריפט אני מציק לה בשאלות סרות־טעם והיא משיבה לי חיוך בפנים אדישים.

אחד הנוסעים לועס מסטיק. עיני נתקעות בלסתותיו. אינני יכול לשחרר אותן. הן מתנועעות עם הלסתות. המטוס יציב. ככל שמתגברת הריתמיות פג והולך הכאב הלוחץ את צלעותי. בלטה מיטשטש, אי־שם למטה אובדת דמותו בעלעול של אבק צהוב. עיני אסורות אל הלסתות. תנועה קצובה. ניד קל בבטן המטוס. מה אירע למיזוג־האוויר? חום יורד, כבד, לח, הלסתות לועסות, אני הלסתות, אני הלסת התחתונה. עלי־ג'אט ממוסמסים, ריר ירקרק נוטף. עכשיו המטוס צונח מטה, אל תחתיות העמק. שם ינוח. כיסי־האוויר מרובים הפעם. עלי־ג'אט ירוקים, ערימות טריות. בקצה השורה עומד בלטה וקוטרף. הוא מנופף בידו, אני קורא לו בשמו, הוא מנופף לי בידו. כשלועסים עלי־ג'אט קשה לשמוע, כשלועסים סמים אי־אפשר כמעט שום דבר.

העלים בסלסלות בראש הנשים, הנשים טופפות, הסלסלות נעות. הנשים מעפסות, הגברים שורקים, בלטה צוחק ושיניו לבנות. משיח לשיח הוא עובר, פולה את העלים הטובים, טומן אותם בשק הרתום למתניו, אך אינו מתקרב. אני ניצב בקצה השורה וממתין. אני מדבר על לבו, מזכיר לו ידידים ישנים. "לאן אתה ממחר?" הוא אומר. "לאן אתה נוסע הפעם?" סבלנותי פוקעת, אני רץ אחריו בין השיחים. תמיד הוא נמצא בשורה אחרת, רכון על אחד השיחים. "אנו טסים לאורך עמק־הריפט. הגובה עשרים־אלף רגל. מגז־האוויר משתנה", לוחשת דיילת־הירכתיים. עמק־הריפט מלא בקיעי־אוויר. כשנופלים לתוכם, המנועים מתאמצים ורטט עובר בכנפיים וטורף את שנתי. בחלומותי אני בודד, והפגישה שהיתה צריכה להתקיים נדחית מדי־פעם. כשמעירים אותי נדמה לי שבלטה עבר כאן בין השורות, אולם אני מנמנם ואני יודע זאת.

בשעה מסוימת בצהריים קשה להבחין בין האפור המתכתי של הכנפיים לאובך העוטה את המטוס מבחוץ. ברגעים אלה שקוע הטייס בדמיונות. הוא מדמה לעצמו כי המטוס אינו אלא גוף שמיימי המרחף באתר האינסופי ומכל הנוסעים רק הוא היחיד יודע את תעודתו הסופית. באותם הרגעים פוקדים גם אותי חזיונות מוזרים. אני שט בין הכוכבים ותר אותם אחד־אחד. במוקדם או במאוחר אני שב להרים של האראר. על הטירסות המטופחות נטועים שיחי־ג'אט. בלטה עומד שם נכון ללחוץ את ידי. "ידידי", הוא אומר לי, "ידידי, הקשרים בינינו התרופפו מאד לאחרונה. כן, כמובן, המסיבות המיוחדות. אין כל טעם לשאול מי אחראי למה שקרה, ואין גם מקום לדבר על אשמה. חפצתי רק שתדע שידידותך חסרה לי מאד. אך אנא, אל תיחפו להוציא מסקנות, ובפרט אל תמהרו..."

בסמטות העקלקלות של האראר מהלך בלטה. גלימתו הלבנה מופשלת על כתפו האחת ועורה הפכה של השניה מבהיק בשמש. הוא עובר מבית־ג'אט אחד למשנהו ומציע עלים למכירה. שנינו נחפזים להיפטר מן הסם, להתפנות לשבת שעה קלה במקום מוצל ולהחליף דברים. בשעת־בוקר מאוחרת בעונה היבשה משולה האראר לכבשן מוסק. כל־אימת שפף־רגלו נצרבת באבני המרצפת המלוהטות, מתמלטת מפיו קריאת־כאב. "היחסים שהזכרת", הוא משיב לי, "אינם אנושיים. אני אעלה לך קרבנות, ואתה מצדך תגמול לי כפי גודל הקורבן, זה האינסטינקט, יצר־הקיום, מאזן אדיש של כוחות ביולוגיים". כמה מן האורחים מתגודדים סביבנו. בלטה מודד לידין של בעל־הבית נפחים של עלי־ג'אט. אחד השיכורים נתלה על ידיו ותובע את חלקו בכוח. בלטה מנער אותו מעליו וחופן עלים נופל לארץ. האנשים המסוממים מסתע־רים על העלים ותוחבים אותם לתוך פיותיהם. ידיים דביקות. ריר וקצף עוטרים את השפתיים.

מטוס מתנשא בשמי ארץ־המיתולוגיה שלי. כיפת־שלג מלבינה בפיסגת ראס־דאשאן. וינגייט וחילו חונים מול אגם־טאנה. הנילוס הכחול יורד מעם אגם־טאנה לעבר ארץ־שוֹהָה. שם נולד הפרח החדש. מכל הארץ באים אנשים לראות את הפרח החדש. חונים שם וקוראים למקום אדיס־אבאבה—הפרח החדש. "חיות מסוימות", אומר לי

בלטה כאשר שוב נופלת עלי תרדמה, "מתנהגות בצורה דומה. דולפינים, למשל, הם יצורים בעלי חושים רגישים מאד והיחסים אתם עשויים להגיע למדרגה אנושית כמעט". על שפת אגם־טאנה מתנשאות טירות עתיקות. ריח טחב עולה מהן ולפנות־ערב מושלכים שם צללים ארוכים. וינגייט יוצא למסעו וחילו רב מאד.

מכתשים וולקניים עפים מתחתינו. חיות רצות. צל גדול, אשר מוטת־כנפיו שלושים מטר, דולק אחריהן. לרגע הן נעצרות וקופאות על עמדתן. מהססות. רעש מחריש־אזניים מניס אותן והן נפוצות לכל עבר. בשעה שהוא נוסק חולם הטייס על התרס־קות במכתשים הוולקניים. כנף אחת תישאר תלויה על פֶּאוּבֶּב גדול, והשניה תיחתך על שפת המכתש. גוף־המתכת העגלגל יגלוש בנחת לתוך מי האגם הירוקים וישמיע קול לחש הסוי. תנינים שוחים שם וראשיהם מבצבצים על־פני המים.

"חיות" אומר בלטה, ומיד מצטיירות בדמיוני כל החיות המשונות מימי ילדותי. מכולן נמשך אני אל הבאבונים דווקא. הם יושבים על מעקה־אבן לאורך הדרך ומעווים פניהם אל מול האנשים. האנשים עסוקים וממהרים לדרכם, הבאבונים לעומתם חפשיים לשבת ולעוות פניהם בשמש. בלטה מתאושש מזכרונותי וממשיך: "ידידות? סחר־חליפים, עיסקה ריקה, לכל היותר סימביוזה—שותפות של תועלת". בעל־הבית מושיט ידיים תאבות ובלטה מודד לתוכן חפנים אחדים של ג'אט. מחניק בהאראר ואני מוחה את הזיעה ממצחי בכנף בגדו. "אולי אפשר לנוח כאן רגע?" אני שואל. דבר־מה מעיק עלי. בלטה הולך לו והדיילת ניגשת אלי ולוחשת על אזני. "תודה", אני ממלמל, "תודה". והיא מניעה בראשה. בתא הטייס, אני מהרהר, מעלים ירכיה ארוכה לידי העייפות של הקברניט. הוא מניח את ההגה, קובע את הנווט האוטומטי ומותח את זרועותיו לאחור. ביד אחת הוא מחזיק כוס לימונד, והשניה גולשת על עורה החום של הדיילת. מחשבות פרועות ממלאות את לבו, והיא מחייכת בשקט.

כנפי המטוס יורדות ועולות. מכות־רוח מטלטלות אותן. "מזג־אוויר כזה רגיל הוא באזורים האלה", מרגיעה הדיילת. אזני מסמיקות וחום רב עוטף את פני. אני מאבד גובה במהירות. עוד רגע יפקע עור התוף. "עסק ביש", אני אומר לעצמי, "עסק ביש". אני אומר לבלטה. דימדומי־קדחת תוקפים אותי. יד קרירה מונחת על מצחי, אולי יד של אשה. בתחנת־המשטרה מסובבים אותי הפקידים. "כל מה שאני זוכר", אני מוסר עדות ויד רושמת: "תנו לי לזכור, תנו לי רגע אחד לזכור". "הניחו לו לדמם בשקט", אומרים השוטרים. בלטה מגיש לי ספלון קפה. "הירגע", הוא אומר, "הירגע, אין מה לדאוג, האהבה היא מלה הלקוחה ממשלים קדומים". הקפה חם וצורב את החך.

שפע של אור־צהריים בהיר מציף את רחבת־השוק בהאראר. בלטה פורש שק ישן על האדמה ויער ירוק של עלי ג'אט רבוד עליו. "חשבת פעם על צבועים?" הוא שואל אותי. "מה פתאום?" הג'אט הוא צמח משכר שפועל על מערכת־העצבים המרכזית. אני מחפש במילון: "יונק טורף. גדול, מטר על מטר־וארבעים, חזק אך פחדן, נזון בעיקר מבשר־פגרים. פרנה אפורה עם כתמים חומים. מצוי באפריקה ובאסיה. נכחד

מאירופה. חי בלהקות, אולם נוטה להתבודד". "בקרוב אאלף צבועים אחדים, ונראה".
 "מה נראה?" אני שואל.

זה שבועות שאינני פוגש אותו. אני עוסק במחקרים הגיאולוגיים שלי. קודח בסלעים ומעלה דוגמות־אבן, אורז אותן בשקיקים ורושם: "קרטיקון עליון, קרטיקון תחתון, טריאס, קרבון". למעלה, במעבדות, ממיינים אותן לפי שרידי בעלי־החיים המצויים בהן. בלילות החמים והמהבילים של האראר אני הוגה לפעמים בסלעים היפים של ארץ־המיתולוגיה שלי.

הדיילת קרבה אלי בצעדים מדודים. אני רומז לטייס בניד־עפעף, ובמשיכה אחת של מוט־ההיגוי הוא מגביה את חרטום המטוס. אט־אט היא מחליקה לזרועותי, נושקת קלות על פי, ולוחשת: "אדוני, אנחנו טסים על־פני עמק־הריפט והטמפרטורה שלך מגיעה לשלושים־ושבע ומחצית המעלה". "תודה", אני משיב לתוך חמוקיה הנחשפים, ידי מגששות אותה, "לקראת הנחיתה הדקי אותנו בחגורת־הבטחון". היא צוחקת. אינה יודעת כי הפעם זו אמת־לאמיתה.

באחת השכבות הקדומות של מחקרי הגיאולוגיים אני חושף בעל־חיים עתיק. אני מגיש אותו לבלטה להסתכלות. בעל־החיים מגלה לו אותות ידידות, אך בלטה דוחה אותו ובוחר לו זוג צבועים—המכוערים ביותר בלהקתו. "מה יש? מה אתה כועס?" אני מגחך אליו. בלטה הוא איש־מעשה. בגלל עיסוקיו המרובים הוא ממעט בדברים, ואילו את המעשים שצריך לעשות מוליכות ידיו הזריזות בדרך הנהירה רק לו עצמו.

בקריאות גרוניות, שרק אלוהים מלבדו יודע מאיין למד אותן, הוא מכנס מדי־ערב להקה של צבועים ומחלק לה עצמות ושיירי מזון. את שעות־הפנאי המעטות שלו הוא מקדיש לצבועים. אורב להם בין ערימות האשפה ולומד מקרוב את אָרְחָם וריחם. יש ימים בהם הוא מתהלך שקוע במחשבות, חסר־מנוחה. אינני מציק לו בשאלות טיפ־שיות. לעת־עתה אני מתידד עם דיילת־הירכתיים וצופה בשקט את מעשיו.

"דרך־אגב", פונה אלי בלטה באחד הימים, "הייתי רוצה להתנסות בנסיון מסוים". ומיד הוא ניחם על שהסגיר את עצמו. "מוקדם עדיין לדבר על כך". "כרצונך", אני מהדס ברגלי על מרצפות־האבן המלוהטות. "כטוב בעיניך, לי אין חפץ בשינוי, נוח לי במציאות הזאת, הרופפת. אין טעם להחיש את מהלכם הטבעי של הדברים, הם ממילא יתרחשו מהר מכפי שציפינו".

בשעות הערב המאוחרות של הששה ביוני שט המטוס גבוה מעל צמרות עצי־הבאָפּב. מנועיו נושמים בשקט את האוויר הלח. למטה, הרחק למטה, עומד להתרחש דבר של ערך. האדמה זרועה אורות קטנים ורחוקים. האנשים בכל עמק מאותתים לערב. בטוקולים—בתי־הקש המדובקים בחימר—מכנסים עז אחת ושני תינוקות וקושרים את הכלב לדלת. בחוץ נשארים הקופים תלויים בזנבותיהם על עצי־השיטה והערב יהיה עוד מעט ללילה אפל והביל.

בלטה שוחט כבש בן חדשיים ומגיר את דמו לתוך פארור של נחושת. בין ערימות האשפה, בין העיניים הבוהקות, עומד ריח כבד של חיות גדולות. יבבות פולחות. המטוס חותך את האוויר הרך וחודר הלאה. הדיילת נלחצת אל מתני ואני מנשק את

שדיה. "בלילה מוליכה את הכל יד שקטה ובוטחת. אתה אל תחפש אחריה, כי לא תמצאנה", אומר לי בלטה בפעם האחרונה. אני מרגיש את ידו אך איני חש בה. צמרמורת מולידה בי און שלא היה בי. תענוגה של הדיילת גובר מרגע לרגע. בלטה טובל גרמי-עצם בדם המצטנן ומניחם על האדמה. הוא מסיר את מעיל-העור שלו ומזה עליו מן הדם. העיניים הבווערות מתרבות מרגע לרגע. חשיכה יורדת והמטוס מאבד קצת גובה. בבעיטה מדויקת הוא הופך את כלי-הנחשת והעפר מסביב לו הופך בוץ דביק. כשהוא פוסע בשביל המוליך לעבר האשפתות לשות כפות-רגליו את העיסה הסמיכה. טייס-המשנה מסיט את הווילון המפריד בין תא-הקברניט לנוסעים ומודיע כי אין מקום לדאגה. הדיילת שקועה בהזיות-מין ומזניחה את תפקידה. בלטה יורד בנחת בשביל ואני משוחח אתו בפעם האחרונה. לפתע נוטה חרטום המטוס כלפי-מטה. אשה אחת צווחת. "בימים האחרונים", הוא אומר לי, "הכל נעשה נהיר כל-כך. מעולם לא היה הכל לי נהיר כל-כך". המנוע הימני משתעל. "קאט", אומר טייס-המשנה. הדיילת רואה נחל שמימיו צלולים. האורות הקטנים למטה רצים לקראתנו במהירות. "למה לך?" אני צועק אחר בלטה, "למה לך?" נשימתי קצרה. "אינני יודע, עדיין אינני יודע", הוא משיב, "רוב הדברים מתחזורים לי מתוך עצם המעשים". אני אוהז בכתפו ושומט מעליו את המעיל המוכתם. "עזוב אותי!" הוא אומר "עזוב", ונעימת-קולו חותם את הדברים. אותו רגע אני תופס לראשונה כי בלטה הוא איש שלם. המדבר מושך אותו בכוח בלי-תואר והמטוס צונח אליו בכנפיים פרושות. "רגע אחד", אני אומר, "בואי אלי רק לרגע אחד". אור אדום נדלק. ירכיה הלבנים של הדיילת. בלטה מחלק לצבועים את כל העצמות. מלתעות חולפות על פניו וחוטפות מידיו. המעיל שלו כבר שסוע. הם מרחרחים בכפות-רגליו. דם מציף את ראשי. הדיילת צוחקת. המטוס מסתחרר קלות. מנוע אחד עדיין מתאמץ. בוץ ניתז. צמרות העצים מזנקות. משהו מפרפר. המדבר סוחף. הרוח תולשת ממנו חלקים. החיות טורפות טרף. הדיילת הדלה. בלטה. בלטה.